

Universitätsbibliothek Paderborn

Evropeae Historiae Societatis Iesv Pars ...

Anglia

Bartoli, Daniello

Lvgdvni, 1671

Capvt XIII. Dum necatur Londini Garnetus exit Ioannes Gerardus ex Anglia.
Quæ fecit & passus est per annos octodecim. Nouo Regis edicto pelluntur
Sacerdotes. Retinetur P. Strangeus, & crudeliter ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-10773

Dum necatur Londini Garnetus exit Ioannes Gerardus ex Anglia. Quæ fecit & passus est per annos octodecim. Nouo Regis edicto pelluntur Sacerdotes. Retinetur P. Strangens, & crudeliter laniatur.

C A P V T XIII.

VRATIONES non attigi quas sibi aliqui ab Garneto affirmant cœlitus impetratas. Vnum tamen supremi remedium malum, curatione quavis & mirabilius, & credibilius præterite non debo quod sibi Gerardus ab intimo suo, & cui erat addicctissimus Garneto certo censuit obuenisse. Vnus enim ex tribus cum esset quos contra ius omne Cæcilius Regis edicto inuoluerat, tanquam reos proditæ maiestatis, & quibusvis regni totius angulis suspicioſissimè quæreretur, grandi suo periculo in portum euasit vnde Hispaniæ legatus, & Belgij soluebant ad redditum; at ij quicquid promissum huic esset negant se omnino in nauim admissuros, Regis offensionem reueriti quæ futura esset longè grauissima, si quod erat prouum, refcisset postea ab iis sibi creptum hominem quem habebat pro hoste, & insidiatore. Dies erat Maij tertius Garneti supplicio dictus, hora nona post noctem medium, quo puncto temporis Garnetus necabatur, cum repente mutatis aduersus Gerardum animis legatorum, suis ipſi manibus ueste illum nudant, ab exploratorum indiciis non satis secura. Familiarium suorum, & Comitum uestibus cultuque subornatum, in nauim inducunt, secumque in Belgio velut vnum ē suis statuant. [Aliud quoque (narrat idem Gerardus) Patri Garneto debere me fateor, professionem scilicet votorum quatuor in Societate tribus item post annis eodemque Maij tertio, immerenti concessam quod ut propensiis auctore illo gestum putem, euentus vtrinque similitudo quædam facit; vt enim illi mors in primum Maij indicta, in tertium deinde translata est; sic ad Maij primum edenda mihi professio cum esset, in diem tertium est dilata, mihi quidem eius morte sanctissima; illi crucis inuentus gaudio solennem.] Sint hæc pro scitu iucundis obiter notata, pro mysteriis nequaquam; virtuti tamen Gerardi debita, qui Adiutorum spiritualium gradui destinatus, raro sed iusto prærogatiui iuris beneficio ad professiōnem votorum quatuor est vocatus, virtutis excellentia qua valebat excellētiam doctrinæ qua carebat supplente. Utque hic sileam quæ partis agen-

B B b 2

do ferendoque meritis adiunxit, per annos quibus vixit superstes vnum & triginta; libabo pauca de virtutum laude quas extulit secum ex Anglia.

Mihi quidem virtute Gerardo patrem videtur Anglia neminem habuisse, seu priuata & propria, siue in curas, & labores distenta salutis alienæ. Ab hac incipio. Impetrarunt enim illum à Garneto ardentes literæ ac preces virorum illustrium ex Provinciis diversis, & frustra fuisset plus in anno semel mutationem illi hospitij optare; ut enim aliquo pedem immiserat, ardebat circum omnia exemplo igne Christi, sed absque strepitu qui vel in se manus aduersariorum aduerteret, vel adspectum in Catholicos quibus laborabat. Habebat enim hoc infusum diuinitus ac peculiare ut conversiones animorum ingentes silentio, & solitudine meditationum praestaret solidarum, quibus in excolendis animis nihil reperias ad mutationes repentinae, difficiles, durabilesque potentius, penetrabat se miris modis. in amicitiam intimam nobilium Protestantum, & seiuata ubique exquisitissimi decori gratia, sic illos sibi studebat demereri, ut tandem demeretur Deo. Ignotus & sola Catholicæ nobilis persona vrens, queritabat subinde, de religione, proferebatque non ab se rationes, sed velut auditæ à doctis hominibus, aut lectas referebat; de conscientia subinde, de anima, de rebus æternis, ea suauitate sermocinabatur, eaque sensus intimi saluia, & affusio ne diuini luminis, vt salubriter animo iam icti, rogarent interdum in aurem tacite, Sacerdotem acciret qui se in Ecclesiæ primum tum Dei gratiam confessione audita restitueret. Ac si fieri posset non alium legerat quam à quo ipse tam doctè diuinis esset informatus quem ferè non putabant alium à Iesuita esse. Tunc vero aut præsens ipsem, aut ubi sensisset opportunum aperiebat se ex societate Sacerdotem, iisque suam operam cum deferret, vicissim illi se in filios & discipulos dabant, erudiendos amplius & in diuinis promouendos. Qua in re lepidum quod illi contigit cum nobilissimo Protestante qui domi iam diu illum habuerat in gratiam vxoris quæ clam dogma colebat Catholicum; & fratrem qui palam Catholicus; præter hos duos, tota familia Gerardum nobilem, elegantem, disertum, peregrinitatis omnis maximè curiosum, & in venatione aucupatoria Magistrum obseruabat. Tandem ergo patre familias ad mentem Deumque sensim reuocato, rogatus ab illo est ut sibi curaret Sacerdotem à quo confitens audiretur, & reconciliaretur Ecclesiæ. Promisit Pater se facturum, & sub primos noctis eius somnos adfore quem volebat. Illum interea de confessione vera, efficaci, & seria edocere, quæ se à protestantissimis Confessariis aiebat didicisse minutim illi explicare, & quæ ad fidelem animæ conversionem proficiisci ex sacra confessione oportebat. Incubuerat clausa nox, & composuerat in somnum totam familiam, cum se illi Gerardus sicut inuenitque orantem de genibus, breui deinceps interiecta mora reuertitur, sed Societatis induitus vestem, prælucente penitentis fratre. Primo tunc aspergi minimè agnitus, expectabatur enim ab eo aliis; mox vero ingenti animi voluptate & admiratione complexu intimo tam piè ardenterque exceptus est, ut post confessionem illam obitam semper in posterum Patris eum loco.

o co, amici ac fratriis semper habuerit. Fuit hoc Gerardo ante omnia palmarie propositum ut aggredieretur patres familias, expertus totam post illos familiam, vel ad rectam fidem, vel ad cutsum virtutis facili negotio subsequi. Qua primum in domo constitit post suum in Angliam ingressum, familiarium capita viginti ad Deum conuertit, notæ omnes primariæ nobiles, & numerosi famulatus; inferioris ordinis absque numero alias, & hæc omnia breuissimo tempore. Londini & ipsa in Elizabethæ & Iacobi aula prædas egit lectissimas, & difficile dictu sit quād multos variè ac periculo-
sè laborantes feliciter iuuerit, sanarit, seruauerit, haustis quotidie ex dñe strenue sudato viribus in sequentem, ob iactæ sementis prouentus supra spem copiosos. Cum hæreticis congressurus adoriebatur ferè voluntatem, cuius ut plurimum deprauatio inficiebat errore animum; si tamen esset cum iis acturus quos suis penitus possidebat error, nitebanturque doctrinæ præsidiis quanquam falsis, hos vero solida qua pollebat, diuque exercita dexteritate concertandi, argumentis, & auctoritate, sic stringebat, ut eos secum & cum vero sentire cogeret, demptis solum ministellis & prædicantibus, qui ex docendi ministerio viicitant. Horum ægrè tot annis unum conuertere valuit: narrat ipse, quod possit pluribus de hoc voluntario errore prodesse. Sublimis ingenij matrona nobilis, hæretica licet non tamen ad eo abhorrebat ab impressionibus diuinæ gratiæ, ut non esset eas docili studio exceptura, si animi sui fluctuationes meliori consiliario credidisset, nec cæcum legisset in ducem veritatis. Hærebat anxia inter Catholicum, & Caluini dogma utrum esset illud antiquum & verax, in quo vno nobis spes esset tota salutis reposita. Pernyum euocat in Academia Cantabrigensi iunc celeberrimum, solaque semotis arbitris, per sanctum Dei nomen, perque suprium iudicij diem obtestatur ne vellet se quod res erat cælare, seetasque tot inter quæ regnum scindebant, quænam esset verax, & recta, & sola indicare, in quo esset iure sempiterno salutis stabilienda fiducia. Hic totum se colligens Pernyus respondit quod petis Illustrissima Domina, & per se tanti est, & ranta tua poscit ut obtestatione, ut si verum cælarim & petitio-
nem tuam fecellerim, peccati reus futurus sim nunquam remittendi, æternum puniendi; sed secreti fidem mihi quoque præstitura es sanctam, nec enim opinor gratum habueris utile tibi à me consilium meo damno, præberi. Accepta igitur secreti fide, ut viuas, inquit, lœta, vel iis saltē infe-
stationibus libera quibus in dies crudelius Papistas lacerat Regina, Calui-
num viue, ut & illa viuit. Verum enim uero ad mortem quod attrinet, & consequentem morti animæ salutem, edico, Catholica morere. Nec potest aliter fieri, nec alio quam quod tibia auctor sum consilio viuo. Sic ille quam verè tam stultè, nempe Deum pro sua circumacturus libidine. Nocte igitur quadam dum se domum refert edormitus lautam cœnam quam cum Ebo-
racensi Archiepiscopo sumperat tam improvisæ mortis repentina & for-
midabili confessus est telo, ut nec sui nec Dei meminerit. Infelix eius disci-
pula, scelestum secuta consilium, & in eo à fratre pertinacissimo Caluinista
durius obfirmata, morsu tamen surdo conscientiae inquietæ dilaniabatur.

B.B.b. 3

perpetuò quo acta in peius studebat, contendebatque defendere non tanto pere Calvinismum differre à fide Catholica, ut propterea Deus homines damnaret. Sed quandoque tandem genio sancto duce in colloquium incidit cum Gerardo cuius erat magna sanctitatis & doctrinæ, fama, vnoque illius aut altero sermone in absolutam eusasit Catholicam, vixitque deinceps constanter talis, qualis Pernyus sat habebat mori, & à paradyso bestiarum in terris, momento transferri ad paradisum Angelorum.

Allec̄tos vt dixi suauiter ad Deum, Garneto nihil erat antiquius quam vt eo perfectæ virtutis promoueret, vnde possent aliis Magistri esse, ex quo siebat vt eius formati ductique pollice, igni eius arderent, nec solum familias, integras, sed totas circum inflammarent vicinias. Ad hoc prima eius cogitatio hæc erat eiusmodi ponere fundamentum cui posset tuto quantumque sublimitas imponi: quare illorum initia quos ad summam virtutem erudiendos suscepserat fundabat exercitiis S. Ignatij quæ totam ex eius manibus exerebant vim suam, hoc est hominum transformationes miraculo pares. Dabant enim cæcis lynceos oculos ad cernenda æternitatis & futuræ vitæ inuisibilia, sola hominum ambitu, & amoribus digna, euangelicibus in eorum æstimatione & conspectu caducis omnibus velut puerorum crepundiis. Exercitia porro cùm traderet, non consueuerat nisi plenis hebdomadarum quatuor spatiis absoluere, quaterna in diem horarum quatuor meditatione, & aptis cuique hebdomadæ regulis. In quibus vir nobilis dum Gerardi ductu exercetur per dies aliquot contemplationibus optimè conceptis, diligenterque comparatis, non magis afficitur quam si foret truncus, aut filex inutilis, eadem vbiique obcuritas animi, eadem glacies voluntatis: haud tamen cœpto vel abstitit, vel horis praescriptis detraxit atomum et si horam quamque pro die computaret: duravit constanter ad finem secundæ hebdomadæ, magno interea beneficio & iuncto dicens, quod vel daretur coram Deo in genua, eius venerati præsentiam & clementiæ momenta expectare, cum ecce tibi, tam improuisa & canta Ioanni (hoc erat viro nomen) de cœlo æternorum lux, & ardor, vt neutrius satis capax refunderet vtrumque per oculos non lachrimis solum, sed fletu abundantí atque perpetuo cum affluxu deliciatum à quibus non posset mentem amouere, effundentibus sese in fletum continuum & mentis gaudia impressionibus obitarum meditationum. Quare cum subinde Gerardus illum ad varia negotia diceret, sequebatur fixis in cœlum oculis, immersoque in Deum animo, velut sui omne exutus sensum, & nullum minus præsens quam vbi esset & ageret. Inde illum videntes Catholici nunquam non humentibus madere oculis, eius oblii nomen cognominarunt *Ioannem flentem*. Cuiusmodi fructus Exercitiorum utinam per alta Christianitatis tutaque otia, vel decenniis singulis tot numeraremus, quot per atrocia, & sanguinolenta Angliae tempora legebat annuatim Gerardus. Exibant ex eius manibus, artem meditandi sic ritè perdocti, sapideque experti, vt vnam quotidie horam illi tribuerent. Inde sibi viuendi ordinem præscribebant constantem, & ratum, piis distinctum exercitamentis,

tis, discussione operum, & cogitatorum; lectione rerum diuinarum, sacerdotum frequentatione; pauperum, miserabilium, captorum, vacillantium & lapsorum subsidiis qua temporariis, qua Catholicis, & diuinis. Postremo eadem è schola prodibant in direptionem bonorum suorum, in exilia, decorata, cruciatus, mortemque ipsam quamlibet immanem, & barbaram expediti. Quam multis autem religiosos ordines auxerit, coniecturæ sit quod ex decem in Clinckio carcere ad fidem conuersis religiosas familias quatuor subiere. Societatem nostram viris egegiis summeque frugiferis ditauit, Seminaria Belgij, Hispaniæ, & Romanum magnæ spei alumnis; Belgij Parthenones virginibus nobilissimi sanguinis. Totus quidem omnium in iuuandis omnino vniuersis, sed in sui cura virtutisque propriæ plusquam totus, ut quæ nisi Apostolicis muneribus vigorem, & afflet & affundat, necesse sit ea effera, & sterilia iacere. Hinc ille tam impatiens Catholicorum in eum amor ut eo carere non possent; Protestantium & odium, & veneratio, quod perspectam quam nollent imitari haberent eius sanctitatem. Ipsi quin etiam custodes careeris cum quibus aliquandiu variis locis egit, & reuerebantur, & depraedabantur cum admiratione velut sanctum: homines alioqui hæreticos, male natos, male comparatos excipiendis non modo satibus diuinæ gratiæ, sed humanæ etiam comitatis, adeò sibi deuinxerat ut grandi suo periculo ministeria sacra, in carcere illi permitterent libera. Conueniebat illuc ad conciones, ad sacrificium, ad Eucharistia diuinæ sumptionem, verso prope in templum carcere, eiusque dictis sic incendebantur ut custodiā pertæsi carceris alij Catholicis ficerent; alij, quod mirabilius, hospites Catholicorum Sacerdotum. Stupori fuit vnum in hominem duo conuenisse, quam longissimè inuicem disiuncta. Operarium scilicet curis, itineribus, latebris, simulatione personæ, multiplici disteitum perpetuo, agendo, sudando, succurrendo quacumque opus esset, hoc est Anglia vniuersa; & Nouitium, actyrohem aut Nouitio similem. Dici enim potest nihil dissimile à Nouitio habuisse, præter celsam perfectamque virtutem, & Magisterium diuinorum, in quo posset Magistros etiam optimos habere discipulos. Catholici nobiles apud quos degebat, plus illi domi suæ tribuebant imperij quam sibi. Hoc ille imperio vsus, familias totas suis præceptionibus in omnem formabat non modo virtutem Catholicam, sed religiosam, ita illas aptabat ad amissim domorum nostrorum partitis in horas, partesque horarum diebus ad silendum, meditandum, legendum, studendum, audiendum, nisi publicus labor alio vocaret. Semper enim solitudini publicum; securitati periculum, & vitæ suæ conseruationi, salutem anteferebat alienam. Bis saltem quotannis undecimque Garnerum adibat sibi Præpositum, depositisque apud illum rationibus animi accusatione singulari, eius excipiebat consilia & nurus, postque obitam peccatorum semestrem exomologesim vota instaurabat, ut solenne est nostris qui nondum in gradu religiosæ obligationis ultimo (apud nos satis sero) constitere. Moris huiuscem vnu, ait, in sua hist. M. S. nullum expertus sum mihi & aliis, maiori fuisse adiumento, ego quidem

B.B.b. 4.

ingenuè fateor, nihil me probasse virilius, ad huius etiam vineæ culturam. Nec enim tunc solum tranquilla fruebar animi voluptate, sed iuuenescere me quodammodo sentiebam, & nouis ad maiora desideriis animari; quare si minus officiis debitissatisfeci, non possum aliò culpam hanc nisi meum hunc in socordem, & ingratum animum conferre. [Non possunt certè ad apicem virtutis absolutissimæ validiora præsidia suggeri quam quæ de peculiari suo Societas suggerit.] Hæc de illis Gerardus ipse met, quibus tamen interclusus est aliquando, ut in Clinckio carcere, vbi meminimus suo loco vitam illum egisse in specu angusto Anachoreticam contemplando, dolendo, voluntariis se pœnis diuexando, quarum alias quoque fuit in se semper admodum liberalis. Sed hic de illo finis esto. Anni quos egit superstes unus & triginta quibus Tomsoni accepit cognomentum ob indefectum Iacobi Regis contra se odium, argumenta sunt alterius temporis & locorum.

Non est tamen hoc ævi sexto anno prius excedendum, quam meminerimus nouas leges Maio desinente in Recusantium capita Parlamento scilicente promulgatas, quas etsi acerbas idecirco prætereo quod crudioribus subinde læ uitum sit. Iussit Rex Iacobus edictione tristi, & pauenda Sacerdotes omnes intra statos dies in exilium abire, iis interea quos carcer, latebræ, & quicumque alij tenebant receptus, onerata est nauis deportati que sunt extra Insulam. Hæsit tamen P. Thomas Strangeus in insula (vnu inter multos, Gerardi ab Exercitiis S. Ignatij fructus) vir egregius sed à Vvadeo ter triduum tortus; altero triduo excruciatus manicis ferreis, totos inde quos vixit annos triginta tres, clumbis, captus membris, doloribus capitum vexatus, sanationis expers egit. Fui, scribit ad P. Holtbeyum Præpositum suum in fauibus terra, & in domo Capituli triduum. Intelligis reliqua, mea summa infelicitas est, quod frustra tam prope à felicitate postrema absuerim, teneor etiamnum inter compedes gratis, fatentur enim ne suspicioni quidem ad fulciendam contra me causam locum esse. Hunc Cæciliij instinctu à Vvadeo turris Præfecto tortore nobili tam dire habitum ut crudelitatem eorum teto corpore prædicaret, vetuit Cæcilius extra Regnum agi, ne infinitam illam aduersus Sacerdotes Iacobi Regis clementiam cuiusmodi esset, re ipsa ostentaret. Huic in manicarum equuleo pendenti ministellus insultare aliquid ausus est de Religione, cui Strangeus (ut olim alij) scande inquit, hoc mecum in pulpitum ut pugnemus hic aequo marte.

Novo